

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 63/00-57

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí dňa 12. júna 2001 v senáte prerokoval prijatý podnet Ing. A. V. a Z. V., obaja bytom v K. N. M., zastúpených advokátom JUDr. J. K., vo veci porušenia ich práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom súdov v konaní vedenom na Okresnom súde v Čadci pod sp. zn. 6 C 51/97 a na Krajskom súde v Žiline pod sp. zn. 6 Co 543/99 a takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Žiline v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 543/99 p o r u š i l právo Ing. A. V. a Z. V., aby sa ich vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Vo zvyšnej časti podnetu n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 12. decembra 2000 sp. zn. I. ÚS 63/00 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) podnet Ing. A. V. a Z. V. (ďalej len „navrhovatelia“) z 11. apríla 2000 na konanie vo veci porušenia ich práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom súdov v konaní vedenom na Okresnom súde v Čadci (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 6 C 51/97.

V rámci prípravy pojednávania na základe žiadosti ústavného súdu sa k prijatému podnetu (ďalej len „návrh“) vyjadrili všetci účastníci konania: navrhovatelia vo svojom podaní z 12. januára 2001 a z 23. januára 2001, okresný súd, zastúpený predsedníčkou súdu JUDr. A. P., v podaní z 29. decembra 2000 a Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“), zastúpený predsedom súdu JUDr. R. U., v podaní z 30. apríla 2001.

Predmetom návrhu boli tvrdenia navrhovateľov o porušení ich práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v právnej veci Ing. A. V. a manž. Z. V. proti mestu Kysucké Nové Mesto o povinnosť uzavrieť zmluvu o prevode vlastníctva bytu vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 6 C 51/97, v ktorej krajský súd konal ako odvolací súd pod sp. zn. 6 Co 543/99.

Navrhovatelia porušenie svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov videli v nečinnosti súdov a najmä v tom, že uznesenie krajského súdu z 29. septembra 1999 sp. zn. 6 Co 543/99 bolo písomne vyhotovené až po ich sťažnosti na zbytočné prietahy v konaní a spis bol okresnému súdu fakticky vrátený na ďalšie konanie podľa názoru navrhovateľov s „oneskorením o 4 mesiace a 22 dní“.

Navrhovatelia ďalej uviedli, že už pred podaním tohto podnetu vyčerpali prostriedky nápravy podľa skôr platného zákona č. 80/1992 o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej

republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) tým, že sa 21. januára 2000 obrátili so sťažnosťou na predsedu krajského súdu, pričom predseda tohto súdu ich sťažnosť uznal za opodstatnenú.

Vo svojom vyjadrení k prijatému podnetu navrhovateľa zopakovali skutočnosti a argumenty uvedené už v skorších svojich podaniach, ktoré adresovali ústavnému súdu, opäť poukázali na zbytočné prietahy v napadnutom konaní a predložili ústavnému súdu plnomocenstvo z 9. januára 2001 pre advokáta JUDr. J. K. na ich zastupovanie pred ústavným súdom v predmetnej veci.

Predsedička okresného súdu vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr 1930/00, ktoré bolo doručené ústavnému súdu 5. januára 2001, poskytla podrobný prehľad procesných úkonov, ktoré boli vo veci 6 C 51/97 realizované, a uviedla, že vec podľa rozvrhu práce ako zákonná sudkyňa vybavuje JUDr. J. Sch. Podľa názoru predsedníčky okresný súd o návrhu navrhovateľov konal a koná bez prietahov a je toho názoru, že postupom okresného súdu nebolo porušené právo navrhovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov upravené v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení k návrhu, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 3. mája 2001, uviedol, že tento súd konal v napadnutej veci ako súd odvolací pod sp. zn. 6 Co 543/99. Na krajský súd napadla vec 12. marca 1999. Po pridelení spisu v zmysle rozvrhu práce príslušnému odvolaciemu senátu predseda senátu podľa spôsobu delenia vecí v senáte určil referujúceho sudcu, ktorý vec naštudoval a zreferoval na zasadnutí senátu. Následne po posúdení relevantných okolností senát dňa 29. septembra 1999 k rozhodnutiu, ktorým zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

V danom štádiu veci vzhľadom na náročnosť sporu, rozsiahlosť spisového materiálu, množstvo vecí už skôr v zmysle rozvrhu práce pridelených na prerokovanie a rozhodnutie konkrétnemu senátu, celkový počet novonapadajúcich vecí a personálne obsadenie

krajského súdu podľa názoru jeho predsedu nedošlo k porušeniu práva navrhovateľov na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov a vec bola rozhodnutá v primeranej lehote.

Podľa stanoviska predsedu krajského súdu odlišná situácia nastáva, pokiaľ ide o obdobie po rozhodnutí odvolacieho senátu dňa 29. septembra 1999 do odoslania spisu z krajského súdu na okresný súd. Lehota na vyhotovenie rozhodnutia v zmysle § 158 ods. 3 v spojení s § 167 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) nebola dodržaná. Z tohto dôvodu, ako to uvádza predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení, „v časovom úseku od 29. októbra 1999 do 22. februára 2000 je možné konštatovať subjektívne prietahy v konaní na strane Krajského súdu Žilina ...“

Vzhľadom na možnosť rozdielnosti názorov na posúdenie danosti prietáhov v konaní v období od nápadu vecí na krajský súd do uplynutia zákonnej lehoty na vyhotovenie rozhodnutia predseda menovaného súdu trval na tom, aby sa o návrhu konalo ústne pojednávanie.

II.

Ústavný súd v súlade s návrhom predsedu krajského súdu návrh prerokoval na verejnom zasadnutí senátu konanom dňa 12. júna 2001 a na základe spisu okresného súdu sp. zn. 6 C 51/97 a vyjadrení účastníkov konania zistil nasledovný priebeh a stav tohto konania :

Navrhovateľ Ing. A. V., zastúpený advokátom JUDr. J. K., sa žalobným návrhom zo 6. februára 1997 domáhal proti žalovanému, mestu Kysucké Nové Mesto, toho, aby okresný súd zaviazal žalovaného k povinnosti uzavrieť zmluvu o prevode vlastníctva bytu č. 3 v bytovom dome č. 801 v Kysuckom Novom Meste. Konanie bolo vedené pod sp. zn. 6 C 51/97.

Dňa 25. marca 1997 sa uskutočnilo vo veci prvé pojednávanie, ktoré bolo odročené pre neprítomnosť žalobcu zo zdravotných dôvodov.

Ďalšie pojednávanie vytýčené na 18. jún 1997 sa odročilo pre neprítomnosť žalovaného.

Dňa 4. augusta 1997 sa uskutočnilo vo veci meritórne pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito za účelom predloženia upresneného žalobného návrhu a za účelom predloženia listinných dôkazov.

Dňa 4. decembra 1997 súd urgoval právneho zástupcu žalobcu o zaslanie upresneného žalobného návrhu a o predloženie požadovaných písomností .

Dňa 11. decembra 1997 právny zástupca žalobcu zaslal okresnému súdu požadované listiny, nie však upresnenú žalobu.

Dňa 2. marca 1998 predložil okresnému súdu právny zástupca žalobcu opravený žalobný návrh.

Dňa 8. júla 1998 podal žalobca návrh na nariadenie predbežného opatrenia.

Dňa 14. septembra 1998 žalobca doručil okresnému súdu späťvzatie návrhu na nariadenie predbežného opatrenia.

Dňa 30. septembra 1998 sa uskutočnilo meritórne pojednávanie vo veci, ktoré bolo odročené za účelom vyhlásenia rozsudku.

Dňa 5. októbra 1998 bol vo veci vyhlásený rozsudok č. k. 6 C 51/97-104, v zmysle ktorého sa žalobnému návrhu vyhovel.

Dňa 10. januára 1999 podala proti predmetnému rozsudku odvolanie žalovaná strana.

Dňa 12. marca 1999 bola vec postúpená krajskému súdu ako odvolaciemu súdu.

Dňa 29. septembra 1999 krajský súd na odvolacom pojednávaní rozhodol uznesením sp. zn. 6 Co 543/99 tak, že napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu I. stupňa na ďalšie konanie.

Dňa 21. januára 2000 doručil žalobca v 1. rade predsedovi krajského súdu sťažnosť, nakoľko „do dnešného dňa od vyhlásenia rozsudku nebol spisový materiál ani písomné rozhodnutie Krajského súdu zaslaný na Okresný súd v Čadci“.

Uznesenie krajského súdu zo dňa 29. septembra 1999 bolo doručené okresnému súdu 2. marca 2000.

Predseda krajského súdu svojím listom zo 6. marca 2000 vybavil sťažnosť žalobcu v 1. rade, ktorému oznámil, že:

„Po pripojení spisového materiálu v dotknutej veci som zistil, že Krajský súd v Žiline rozhodol o odvolaní uznesením zo dňa 29. 9. 1999. Rozhodnutie však nebolo písomne vyhotovené a následne spisový materiál postúpený okresnému súdu v zákonom vymedzenej lehote. V spise sa nenachádza žiadosť o predĺženie tejto lehoty a ani z jeho obsahu nevyplýva existencia vážnych dôvodov brániacich vyhotoveniu rozhodnutia v lehote určenej zákonom.

S poukazom na konštatované Vašu sťažnosť považujem za dôvodnú a ospravedlňujem sa Vám za prieťahy, ktoré vznikli z dôvodu subjektívneho zavinenia na strane tunajšieho súdu, zodpovedným pracovníkom bol tento nedostatok vytknutý.“

Dňa 28. apríla 2000 okresný súd vyzval právneho zástupcu žalobcov na predloženie riadneho žalobného návrhu v zmysle zrušujúceho uznesenia krajského súdu.

Dňa 19. mája 2000 právny zástupca žalobcov zaslal okresnému súdu opravený žalobný návrh.

Dňa 8. novembra 2000 sa uskutočnilo na okresnom súde vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito za účelom znaleckého dokazovania.

Dňa 27. decembra 2000 podali žalobcovia odvolanie proti uzneseniu o povinnosti zložiť zálohu na znalecké dokazovanie.

III.

Článok 48 ods. 2 ústavy o. i. ustanovuje, aby súd prerokoval vec bez zbytočných priet'ahov.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (II. ÚS 26/95).

Ústava teda vo svojom siedmom oddiele druhej hlavy v rámci úpravy práva na súdnu ochranu pripisuje osobitný význam tomu, aby sa spravodlivosť nevykonávala s oneskorením, ktoré by mohlo ohroziť právo na súdnu ochranu vo svojej podstate, a tým ohroziť účinnosť a dôveryhodnosť justície. Ústava takto zaviazala predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti na prijatie príslušných opatrení umožňujúcich prerokovanie napadnutých vecí bez zbytočných priet'ahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote (mutatis mutandis, I. ÚS 21/00).

Pokiaľ ide o právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov súdom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, je pod konaním, v ktorom sa takáto vec prerokúva, potrebné rozumieť nielen konanie prvostupňového súdu, ale aj odvolacieho a dovolacieho súdu, ďalej konanie v správnom súdnictve, ako aj konanie o výkon rozhodnutia (I. ÚS 70/98).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie sa účastníka a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98).

1. Pokiaľ ide o kritérium „zložitost' veci“, ústavný súd bral do úvahy aj v predmetnom prípade skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97 a iné) relevantnú pre rozhodnutie, ako aj právnu povahu (charakter) veci.

Predmetom konania na okresnom súde vo veci sp. zn. 6 C 51/97 je žalobný návrh, ktorým sa žalobcovia domáhajú, aby súd zaviazal žalovanú stranu k povinnosti uzavrieť zmluvu o prevode vlastníctva bytu.

Predmetné konanie o povinnosti uzavrieť zmluvu o prevode vlastníctva bytu ústavný súd nehodnotil ako zložitú vec z hľadiska skutkového stavu a ani z hľadiska právneho posúdenia.

V danom prípade zmeny v legislatíve o vlastníctve bytov a nebytových priestorov síce mohli procesne a časovo ovplyvniť zložitost' veci, tieto skutočnosti však podľa názoru ústavného súdu neboli postačujúce na to, aby ospravedlnili pretrvávajúce právnej neistoty účastníkov najmä po vynesení rozhodnutia 29. septembra 1999 v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 543/99 na krajskom súde.

2. Pokiaľ ide o „správanie sa“ navrhovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu závažnú skutočnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom.

Je nesporné, že podania žalobcov v predmetnej veci boli nepresné a viackrát zdĺhavé,

podľa názoru ústavného súdu však tieto skutočnosti nemali v danej veci podstatný vplyv na rýchlosť konania pred odvolacím súdom. Na ťarchu žalobcov nebolo možné pričítať nevyhotovenie už rozhodnutého písomného uznesenia krajským súdom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupmi všetkých konajúcich súdov v predmetnej veci.

Ústavný súd v období, kedy vo veci konal krajský súd, t. j. v období od 12. marca 1999 do 2. marca 2000, zistil významnú nečinnosť len v dobe od 29. septembra 1999 (kedy bolo vo veci vynesené uznesenie) do 2. marca 2000 (kedy bol spis krajským súdom vrátený okresnému súdu), t. j. počas piatich mesiacov. Táto doba bola krajským súdom využitá len na písomné vyhotovenie vyneseného rozhodnutia, ku ktorému došlo iba po sťažnosti navrhovateľov na prieťahy v konaní.

Ustanovenie § 158 ods. 3 OSP ustanovuje lehoty na odoslanie rovnopisu písomného vyhotovenia rozsudku odo dňa jeho vyhlásenia, ktoré s použitím § 167 ods. 2 OSP primerane platia aj pre uznesenie.

Pri posúdení, či došlo alebo nedošlo k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd na takéto lehoty síce prihliada, ale ich nedodržanie automaticky nevyvoláva porušenie uvedeného základného práva, pretože aj v týchto prípadoch sú rozhodujúce všetky okolnosti danej veci.

Pojem „zbytočné prieťahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý nemožno vykladať a aplikovať len s ohľadom na v zákone ustanovené lehoty na vykonanie toho-ktorého úkonu sudcu alebo iného štátneho orgánu. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa ani v týchto prípadoch totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prieťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prieťahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (mutatis mutandis, I. ÚS 11/00).

Porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov v zmysle citovaného článku ústavy nemožno preto vyvodzovať len zo skutočnosti, že štátny orgán dôsledne nepostupoval v zákonom ustanovených lehotách.

V danej veci však podľa názoru ústavného súdu uvedená doba na vyhotovenie dvojstránkoveho uznesenia, ktorým bol zrušený rozsudok súdu prvého stupňa a vec vrátená na ďalšie konanie z dôvodov, že je potrebné odstrániť vady návrhu a doplniť dokazovanie vyžiadanim si znaleckého posudku, treba s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu považovať za zbytočný priet'ah v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

V období, ktoré predchádzalo vyneseniu predmetného uznesenia, nedošlo k priet'ahom v odvolacom konaní.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd konštatoval porušenie práva navrhovateľov na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov pred krajským súdom v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 543/99, tak ako ho garantuje čl. 48 ods. 2 ústavy.

Pokiaľ ide o okresný súd, konanie je naďalej neskončené (cca 4 roky), nemožno ho však považovať za konanie rozporné s čl. 48 ods. 2 ústavy. Navrhovatelia neuviedli žiadne skutočnosti odôvodňujúce ich námietky na priet'ahy v konaní pred okresným súdom a ani ústavný súd nezistil priet'ahy v konaní, ktoré by bolo potrebné kvalifikovať v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy ako zbytočné. Preto v tejto časti podnetu navrhovateľov nevyhovel.